

valg er det ganske haabløst at tænke paa at komme til Bunds i noget af de her foreliggende Spørgsmaal. Den Kritik, som Finansudvalget kan udøve, maa med Nødvendighed blive kun lidet betydelig. Jeg tror, Finansudvalget har virket noget som en gavnlig Hemsko med Hensyn til Forøgelsen af Personalet i Centraladministrationen og paa anden Maade. Helt betydningsløs antager jeg ikke, dets Virksomhed har været, men jeg indrømmer, at ind til Kernepunktet i Administrationsspørgsmaalet har Udvalget ikke kunnet naa, og det har heller ikke været Opgaven. Det har selvfølgelig, ligesom Administrationen, været bundet ved Organisationsloven. Men Spørgsmaalet er, om Kommissionen kan udrette mere. Ja, det er ganske sikkert, at Kommissionen kan hidskaffe betydeligt flere Oplysninger, end et Rigsdagsudvalg kan gøre, og det er ogsaa sikkert, at skal der overhovedet bringes Lys i disse meget forviklede Forhold, og skulle vi overhovedet faa en nogenlunde grundig Drøftelse af, hvorvidt vor Statsbaneorganisation kan lægges om paa en anden Bø, hvorvidt det hele kan indrettes paa væsentlig anden og bedre Maade, kan det kun ske gennem Drøftelse i en saadan Kommission. Om det vil ske, er et andet Spørgsmaal, og derom tillader jeg mig, som sagt, at nære nogen Tvivl, thi jeg indser fuldt ud, at de sagkyndige, som komme til at sidde i Kommissionen, ganske naturlig faa et saa betydeligt Overtag over de læge Medlemmer, at det bliver meget vanskeligt for disse at trænge igennem med deres Kritik og at faa den fornødne Støtte for de kritiske Intensioner, de muligvis maatte have. Det er mig nemlig klart, at hvis man skal kunne naa det, som maa være den nærmest liggende Opgave for Kommissionen, nemlig at faa Statsbanedriftens Organisation indrettet paa en saadan Maade, at den baade bliver billigere og kommer til at virke hensigtsmæssigere over for Publikum, over for sin store Opgave i det hele taget, saa er Pilleværk ikke tilstrækkeligt. Det er ikke tilstrækkeligt med Hensyn til det økonomiske Spørgsmaal at pille nogle Embedsmænd bort hist og her, men der maa foretages gennemgribende Forandringer. Man taler saa meget om Centraladministrationens Kostbarhed, og jeg er ogsaa selv tilbøjelig til at tro, at der kunde spares noget der, men man maa sandelig ikke tro, at de Besparelser, hvorom der er Tale, ville have nogen nævneværdig Indflydelse paa Statsbanernes Overskud, paa Forholdet mellem Indtægt og Udgift; det vil være en

fuldstændig Illusion at tro derpaa. Skulde der her udrettes noget, saa var det, der skulde være Tale om, langt anderledes dybt gribende Foranstaltninger. Den højtærede Minister nævnede i Landstinget Ordet „Decentralisation“, og jeg har altid været tilbøjelig til at tro, at den stærke Centralisation, som nu er gennemført for Statsbanerne — og vel at mærke blev gennemført af Administrationen paa egen Haand, saa at Rigsdagen, den Gang den kom til Organisationslovens Behandling og Vedtagelse, i 1891—92, i Virkeligheden stod lige over for et *fait accompli* — at denne stærke Centralisation har været uheldig saavel i økonomisk Henseende som for Driften. At den har været uheldig i økonomisk Henseende kan, forekommer det mig, bevises med Tal, og at den har fremkaldt stærk Misfornøjelse hos Publikum over Driften, er ogsaa utvivlsomt. Det vil derfor være en naturlig Opgave, vejledet af Erfaringer og Oplysninger fra fremmede Lande, at undersøge det Spørgsmaal, hvorvidt man ikke her til Lands burde vende tilbage til en større Decentralisation. Det er den Art til Grundliggende Spørgsmaal, som maa tages op af Kommissionen, hvis den skal kunne komme til et heldigt Resultat. Det er ganske vist, at vor Statsbaneadministration er kostbar, og at det Udbytte, Statsbanedriften bringer, er meget ringe. Nu kan man jo udregne dette Udbytte paa højst forskellig Maade, det kommer hovedsagelig an paa, hvor meget af Udgifterne paa § 27 man vil medtage under Driftsudgifter eller ikke. Det er utvivlsomt og indrømmet fra alle Sider, at en Del af disse Udgifter maa man modtage, men hvor mange? Der var f. Eks. i Landstinget meget stor Uenighed mellem Landstingets Ordfører og den højtærede Minister om denne Sag, men det forekommer mig, at de Resultater, man fra disse to modsatte Sider naaede til, ere meget illustrerende for, hvor ringe det virkelige Udbytte er. Det var ca. $\frac{3}{5}$ pCt., Landstingsudvalgets Ordfører naaede til, mens den højtærede Minister ved sine derfra meget forskellige Beregninger — han kom til ganske overordentlig afvigende Resultater fra Landstingsudvalgets Ordfører — dog ikke naaede højere end til $1\frac{1}{7}$ pCt. Forrentning af den Sum, Statsbanerne stode i i Slutningen af Fem-aaret, selv om vi der holde de Anlæg ude, som endnu ikke vare komne i Drift. Dette synes altsaa at være det Maksimum, der kan være Tale om, at Statsbanerne i Virkeligheden give i Rente, og det er et meget